UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian

PAPER: I (Mubadiaat Qawaid-e-Arabi, Tarjama Wa Farsi Guftari)

MAX. TIME: 2 Hrs. 30 Min.

MAX. MARKS: 60

(حصہ عربی)

نوٹ: کوئی سے تین سوالات کے جوابات لکھیے:

سوال نمبر۱: مرکب اضافی و مرکب توصیفی کی تعریف کریں اور تین تین مثالیں بھی دیں۔(۱۰)

سوال نمبر۲: عربی میں ایک تا دس تک گنتی تحریر کریں۔(۱۰)

سوال نمبر۳: درج ذیل جملوں کا اردو میں ترجمہ کریں۔(۱۰)

۱. العلمُ یرفعُ قدرَ الانسان. ۲. أنا أکرهُ الکذبَ. ۳. أدرُسُ فی الجامعةِ. ۴. أینَ تسکُنُ؟ ۵. أسألُ اللهَ النجاحَ.

سوال نمبر۴: درج ذیل جملوں کا عربی میں ترجمہ کریں۔(۱۰)

۱۔ وہ دروازہ ہے۔ ۲۔ یہ میری تصویر ہے۔ ۳۔ میرا نام خالد ہے۔ ۴۔ کیا طالب علم خیریت سے ہے؟ ۵۔ پاکستان کا جھنڈا سبز ہے۔

(حصہ فارسی)

درج ذیل نثری اقتباسات میں سے کوئی سے دو کا بامحاورہ فارسی ترجمہ لکھیے۔(۱۵+۱۵)

(الف) اقبال نے ۱۸۹۳ء میں میٹرک اور ۱۸۹۵ء میں ایف اے کا امتحان پاس کیا اور مزید تعلیم کے لیے لاہور آ گئے۔ یہاں گورنمنٹ کالج میں بی اے میں داخلہ لیا اور ہاسٹل میں رہنے لگے۔ اپنے لیے انگریزی، فلسفہ اور عربی کے مضامین منتخب کیے۔ انگریزی اور فلسفہ گورنمنٹ کالج میں پڑھتے اور عربی پڑھنے اورینٹل کالج جاتے جہاں مولانا فیض الحسن سہارنپوری ایسے بے مثال استاد تشریف رکھتے تھے۔ اس وقت تک اورینٹل کالج گورنمنٹ کالج ہی کی عمارت کے ایک حصے میں قائم تھا اور دونوں کالجوں کے درمیان بعض مضامین کے سلسلے میں باہمی تعاون اور اشتراک کا سلسلہ جاری تھا۔

(ب) میر محمد حجازی ۱۹۰۰ء میں تہران میں پیدا ہوئے۔ اُس کے والد سید نصر اللہ ایک فاضل شخص تھے۔ حجازی کی والدہ ہما خانم بھی ایک معزز خاندان سے تعلق رکھتی تھیں۔ محمد حجازی نے ابتدائی تعلیم اپنے والدِ بزرگوار سے حاصل کی۔ وہ بارہ سال کی عمر تک مدرسہ ''ہدایت'' میں پڑھے۔ اس کے بعد تہران کے کیتھولک سکول میں داخلہ لیا۔

(ج) مغلیہ دور کے لاہور کی عالی شان عمارات اٹھارویں صدی اواخر میں کھنڈر بن گئیں۔ سکھ حکمرانوں نے لاہور کی قیمتی مغل یادگاروں کو لوٹا اور قیمتی پتھر اور سفید سنگ مرمر اتار کر سکھ سلطنت کے مختلف علاقوں میں بھیج دیا۔ اس لوٹ مار کی شکار اہم یادگاروں میں مقبرہ آصف خان، مقبرہ انارکلی اور مقبرہ نور جہاں شامل ہیں۔ شالامار باغ کا تمام سنگ مرمر اتار کر امرتسر میں رنجیت سنگھ کے رام باغ محل کی تعمیر کے لیے بھجوا دیا گیا۔

(د) پنجاب یونیورسٹی پاکستان کی قدیم ترین اور برصغیر پاک و ہند میں مسلمانوں کے اکثریتی علاقوں میں قائم ہونے والی پہلی یونیورسٹی ہے۔ یہ ۱۸۸۲ء میں قائم ہوئی۔ یہ پاکستان کے ثقافتی مرکز لاہور میں واقع ہے۔ پہلے اس کا کیمپس قدیمی مال روڈ اور انارکلی بازار کے ساتھ ہی تھا۔ ۱۹۷۰ء کی دہائی میں اس کے بہت سے شعبے نیو کیمپس میں منتقل ہو گئے۔ نیو کیمپس کے اردگرد آبادی بڑھتی چلی گئی اور نئے علاقے آباد ہوئے جو اب شہر کا حصہ ہیں۔ اب جامعہ پنجاب نے اپنا کیمپس گوجرانوالہ میں بھی کھول لیا ہے اور دوسرے شہروں کے لیے بھی منصوبے زیرِ غور ہیں۔

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian

PAPER: II (Adabiyat-e-Irfani)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

نوٹ: کل پانچ سوالات کے جوابات دیں۔ پہلا سوال لازمی ہے۔ چالیس فیصد پرچہ فارسی میں حل کرنا ضروری ہے۔ تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔

سوال نمبر۱: کوئی سے دس سوالات کا فارسی میں مختصر جواب لکھیں: (۲۰)

ا) اسم کامل سید علی هجویری و اسم اثرِ معروفش بنویسید.

ب) سالِ تولد و سالِ درگذشتِ ابوسعیدابوالخیر بنویسید.

ج) اسرار توحید اثرِ کیست؟

د) چه کسی اولین رباعی گویِ فارسی به شمار می رود؟

ه) محمد غزالی کی و کجا چشم جهان گشود؟

و) امام غزالی به کدام درسگاه تدریس می کرد؟

ز) اسامیِ چندین آثار عطار نیشاپوری بنویسید.

ح) دیوانِ شمس مالِ کیست؟

ط) برهان الدین محقق کیست؟

ی) فیه ما فیه چیست؟

ك) اسامیِ آثار سنائی غزنوی بنویسید.

ل) بوستان کی نوشته شد و موضوع اش چیست؟

سوال نمبر۲: کسی دو اقتباسات کا اردو ترجمہ کریں نیز مصنف کا نام اور کتاب کا نام بھی تحریر کریں: (۲۰)

(الف) اما ملامت بر سه وجه است: یکی راست رفتن، و دیگر قصد کردن، و سدیگر ترک کردن. صورت ملامت راست رفتن آن بود که یکی کار خود می کند، و دین را می برزد. و معاملت راه مراعات می کند. خلق او را اندران ملامت می کنند. و این راه خلق باشد اندر وی، و وی از جمله فارغ.

(ب) خواجه امام مظفر حمدان در نوقان یك روز می گفت که "کار ما با شیخ بو سعید همچنان است که پیمانه ای ارزان. یك دانه شیخ بو سعید است و باقی من." مریدی ازان شیخ ما ابو سعید آنجا حاضر بود، از سر گرمی برخاست و پای افزار کرد و پیش شیخ ما آمد و آنچه از خواجه مظفر حمدان شنوده بود با شیخ حکایت کرد. شیخ گفت: خواجه امام مظفر را بگوی که آن یك هم توی ما هیچ نیستیم."

(ج) و این صفات که در باطن تو جمع کرده اند، بعضی صفات ستوران، و بعضی صفات ددگان، و بعضی صفات دیوان، و بعضی صفات فرشتگان است، تو از این جمله کدامی؟ و کدامست که آن حقیقت گوهر تست، و دیگران غریب عاریت اند، که چون این ندانی سعادت خود طلب نتوانی کرد، چه هر یکی را از این غذایی دیگر است و سعادتی دیگر است.

سوال نمبر۳: صرف دو اقتباسات کا اردو ترجمہ و تشریح کریں: (۱۰+۱۰)

(الف)
عشق را بیخودی صفت باشد — عشق را خون دل صلت باشد
هر که را عشق چهره بنماید — دل و جانش به جمله بربایید

(ب)
گاه سوی وفا روی، گاه سوی جفا روی — آن منی، کجا روی؟ بی تو بسر نمی شود
دل بنهند، بر کنی، توبه کنند، بشکنی — این همه خود تو می کنی، بی تو بسر نمی شود

(ج)
دردا که دلم به هیچ درمان نرسید — جانش به لب آمد و به جانان نرسید
در بی خبری عمر به پایان آمد — و افسانهٔ عشق او به پایان نرسید

سوال نمبر۴: دیئے گئے شعرا میں سے کسی ایک پر فارسی میں نوٹ لکھیں: (۲۰)

(۱) مولانا روم (۲) سنائی غزنوی (۳) سعدی شیرازی

سوال نمبر۵: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر اردو میں نوٹ لکھیں: (۲۰)

(۱) اسرار التوحید (۲) مکتوبات امام ربانی (۳) کیمیائے سعادت

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian **MAX. TIME: 3 Hrs.**

PAPER: III (Iqbal Shanasi اقبال شناسی) **MAX. MARKS: 100**

ہدایات:سوال نمبر ایک کا جواب فارسی میں دیجیے؛نیز سوال نمبر 5 اور 6 میں سے کسی ایک کا جواب بھی فارسی میں دیجیے۔

سوال 1۔ از پرسشهای زیر فقط ده را با اختصار به فارسی پاسخ بدهید:(20)
1۔ اقبال کجا متولد شد؟ ۔2۔اسرار خودی در چه سالی چاپ شد؟3۔ اقبال در بچگی تحت تاثیر کدام استاد قرار گرفت ؟4۔ سال نخستین چاپ بانگ درا بنویسید؟5۔ جاوید نامه مثنوی است یا مجموعه غزلیات؟6اقبال در لاهور در کدام دانشکده ثبت نام کرد؟7۔اقبال در چه سالی برای تحصیلات عالی عازم انگلستان شد ؟8یک بیت از اسرار خودی بنویسید 9۔ یک دو بیتی از ارمغان حجاز بنویسید۔ 10۔ ضرب کلیم به فارسی است یا به اردو؟ 11۔عنوان پایان نامه دکتری اقبال چه بود؟ 12۔ "زنده رود" اثر کیست؟

سوال 2کسی ایک جزو کا اردو ترجمه و تشریح کیجیے۔(20)

(الف) خسرو شیرین زبان، رنگین بیان ؛ نغمه هایش از ضمیر کن فکان
فطرتش روشن مثال ماهتاب ؛ گشت از بهر سفارت انتخاب
چنگ را پیش قلندر چون نواخت ؛ از نوایی شیشه جانش نواخت
شوکتی کو پخته چون کهسار بود ؛ قیمت یک نغمه گفتار بود

(ب) فرخا شهری که تو بودی در آن ؛ ای خنک خاکی که آسودی در آن
کوکبم را دیده بیدار بخش ؛ مرقدی در سایه دیوار بخش
تا بیا ساید دل بیتاب من ؛ بستگی پیدا کند سیماب من
با فلک گویم که آرامم نگر ؛ دیده ای آغازم،انجامم نگر

سوال 3کسی ایک جزو کا اردو ترجمه و تشریح کیجیے۔(20)

(الف) آشنا هر خارا را از قصه ما ساختی ؛ در بیابان جنون بردی و رسوا ساختی
در موج صبا پنهان دزدیده به باغ آیی ؛ در بوی گل آمیزی با غنچه در آویزی
مغرب ز تو بیگانه،مشرق همه افسانه ؛ وقت است که در عالم نقش دگر انگیزی
آن کس که به سر دارد سودای جهانگیری ؛ تسکین جنونش کن با نشتر چنگیزی

(ب) سر دین صدق مقال،اکل حلال ؛ خلوت و جلوت تماشای جمال
در ره دین سخت چون الماس زی ؛ دل به حق بر بند و بی سواس زی
دین سراپا سوختن اندر طلب ؛ انتهایش عشق و آغازش ادب
آبروی گل ز رنگ و بای اوست ؛ بی ادب بی رنگ و بو،بی آبرواست

سوال 4کسی ایک جز کا اردو ترجمه و تشریح کیجیے۔(10)

(الف) بگو جبریل را از من پیامی ؛ مرا آن پیکر نوری ندادند
ولی تاب و تب ما خاکیان بین ؛ به نوری ذوق مهجوری ندادند

(ب) میارا بزم بر ساحل که آنجا ؛ نوای زندگانی نرم خیز است
به دریا غلت و با موجش در آویز ؛ حیات جاودان اندر ستیز است

سوال 5۔اقبال کے "فلسفه خودی"پر روشنی ڈالیے۔(15)

سوال6 " اقبال اور تہذیب مغرب" سے متعلق خیالات پر تفصیل سے لکھیے(15)

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian | **MAX. TIME: 3 Hrs.**

PAPER: IV (Tarikh-e-Adbiyat-e-Farsi) | **MAX. MARKS: 100**

نوٹ: پہلا سوال لازمی ھے۔ باقی سوالات میں سے چار سوالات حل کریں۔ پرچہ تین حصوں پر مشتمل ھے۔ ہر حصے سے کم از کم ایک سوال حل کرنا ضروری ھے۔ اور 40 فیصد فارسی میں حل کرنا لازمی ہے

سوال نمبر1: از سوالک های زیر فقط (10) سوال را مختصر پاسخ بدهید.

1- موسس دورهء طایری را نام ببرید.

2- استاد الشعراء لقب کہ بود؟

3- نخستین شاعره فارسی کہ بود؟

4- دیوان شمس تبریز اثر کیست؟

5- مولانا روم کجا مدفون است.

6- مثنوی سعدی را نام ببرید ؟

7- طوطی ہند لقب کہ بود؟

8- مرشد خسرو کہ بود ؟

9- مولف تاریخ وصاف کیست؟

10- موسس دوره تیموریان ہند کہ بود؟

11- اخلاق جلالی اثر کیست؟

12- خاتم الشعرا لقب کہ بود؟

13- کشف المحجوب اثر کیست؟

14 موسس سبک واسوخت کہ بود؟

15- کدام اثر را اقبال بہ دو زبان سرود؟

حصہ اول

سوال نمبر2۔ دوره سلجوقی کے سیاسی اور ادبی پس منظر پر تفصیل سے بحث کریں۔

سوال نمبر3۔ دوره ایلخانی کے سیاسی اور ادبی پس منظر پر نوٹ لکھیے۔

سوال نمبر4۔ دوره سلاطین دیلی کے سیاسی اور ادبی پس منظر پر نوٹ لکھیے۔

حصہ دوم

سوال نمبر 5۔ غالب دیلوی کے احوال وآثار اور شعری خصوصیات پر نوٹ لکھیے۔

سوال نمبر6۔ فردوسی طوسی کے احوال وآثار اور فکروفن پر نوٹ لکھیے۔

سوال نمبر7۔ فیضی کے احوال و آثار اور فکر و فن پر نوٹ لکھیے۔

حصہ سوم

سوال نمبر 8۔ درج ذیل کتب میں سے کسی دو پر نوٹ لکھیے۔

1۔انشای ابوالفضل   2۔اخلاق ناصری   3۔ تاریخ فیروزشاہی

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian | **MAX. TIME: 3 Hrs.**

PAPER:V(Opt.I)[Zaban Shanasi, Maanee Wa Biyan, Marja Shanasi Wa Rawash-e-Tahqeeq] | **MAX. MARKS: 100**

نوٹ: پرچہ چار حصوں پر مشتمل ہے۔ پہلا حصہ لازمی ہے۔ باقی ہر حصے میں سے کم از کم دو سوال حل کرنا ضروری ہے۔

(حصہ اول)

سوال نمبر ۱ : درج ذیل سوالات میں سے صرف دس کے مختصر جوابات فارسی میں تحریر کیجیے: (۲۰)

۱. فارسی دری امروز ها کجا رائج است؟

۲. از کتاب های معروف پهلوی نام ببرید؟

۳. دربارهٔ هخامنشیان چه می دانید ؟

٤. هزوارش یعنی چه؟

٥. هدف تحقیق چیست؟

٦. اوستای امروزی مشتمل برچند بخش است؟

۷. تذکره ها چند نوع است؟

۸. "زند" چیست؟

۹. مرجع شناسی چیست؟

۱۰. در آغازِ اسلام کدام خط رائج بود؟

۱۱. معانی لغوی و اصطلاحی "اصطلاح" چیست؟

۱۲. حسنِ تعلیل چیست؟

۱۳. تشبیه چیست؟

(حصہ دوم)(زبان شناسی)

درج ذیل سوالات میں سے صرف دو کے جوابات اردو میں تحریر کیجیے۔

سوال نمبر۲: فارسی باستان کب اور کہاں رائج رہی، تفصیلی نوٹ لکھیے؟ (۱۵)

سوال نمبر۳: پہلوی زبان کے آغاز و ارتقاء پر نوٹ لکھیے؟ (۱۵)

سوال نمبر۴: فارسی دری کے آغاز و ارتقاء پر بحث کیجیے؟ (۱۵)

(حصہ سوم)(معانی و بیان)

درج ذیل سوالات میں سے صرف دو کے جوابات فارسی میں تحریر کیجیے۔

سوال نمبر۵: معنی لغوی و اصطلاحی "استعارہ" بنویسید۔ از شعر امثال بیارید؟ (۱۲ ۱/۲)

سوال نمبر۶: تلمیح چیست؟ با امثال فارسی توضیح بدھید۔ (۱۲ ۱/۲)

سوال نمبر۷: لف و نشر چیست؟ توضیح بدھید۔ (۱۲ ۱/۲)

(حصہ چھارم)(مرجع شناسی و روش تحقیق)

درج ذیل سوالات میں سے صرف دو کے جوابات اردو میں تحریر کیجیے۔

سوال نمبر۸: تحقیق کیا ہے؟ اھداف و فوائد تحریر کیجیے؟ (۱۲ ۱/۲)

سوال نمبر۹: لغت نامہ دھخدا کیا ہے؟ نیز فرھنگ معین کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ (۱۲ ۱/۲)

سوال نمبر۱۰: دانشنامہ حسن انوشہ نیز فرھنگ لغات فلسفی کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ (۱۲ ۱/۲)

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-II : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No. ....

Subject: Persian
PAPER: V (Opt. II) [Iran Shanasi]

MAX. TIME: 3 Hrs.
MAX. MARKS: 100

سوال۱: فقط ده پرسش را پاسخ های کوتاه بنویسید: (۲۰)

i- تعداد استان های ایران بنویسید۔

ii- دوتا محصولاتِ مهمِ ایران را نام ببرید۔

iii- دانشگاہِ شهید چمران در کدام شهر است۔

iv- مزار سعدی در کدام شهر است۔

v- یکی از مجلاتِ ادبی ایران را اسم ببرید۔

vi- جشنِ نو روز چیست؟

vii- دو شاعرِ معاصرِ ایران را نام ببرید۔

viii- یك ضرب المثل فارسی بنویسید۔

ix- یك بیت از مولانا روم بنویسید۔

x- دانشگاہِ شهید بهشتی در کجایِ ایران است۔

xi- پُلِ خواجو در کجایِ ایران است۔

xii- جشنِ مهرگان چیست؟

سوال۲: درج ذیل میں سے کسی ایک شہر کا تعارف لکھیں: (۱۰)

(الف) تہران　　(ب) نیشاپور　　(ج) اصفہان

سوال۳: ایران میں فنِ مصوری کا جائزہ لیں۔ (۱۰)

سوال۴: درج ذیل میں سے کسی ایک پر نوٹ لکھیں: (۱۰)

(الف) جامع مسجد لطف اللہ　　(ب) کاخ ھشت بہشت　　(ج) مزار امام رضا

سوال۵: پژوھشگاہِ علومِ انسانی پر نوٹ لکھیں۔ (۱۰)

سوال۶: مرکز نشرِ دانشگاھی پر نوٹ لکھیں۔ (۱۰)

سوال۷: شہید بہشتی یونیورسٹی کا مکمل تعارف پیش کریں۔ (۱۰)

سوال۸: چہارشنبہ سوری پر مفصل نوٹ لکھیں۔ (۱۰)

سوال۹: مجلّہ ''کلک'' پر مفصل نوٹ لکھیں۔ (۱۰)